

STORTINGET

Innst. 24 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:169 S (2023–2024)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Himanshu Gulati om at juks aldri skal lønne seg i asyl- og innvandringsaker

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre på beviskravene i tilbakekallssaker hvor det foreligger relativt klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag, slik at de som har jukset seg til opphold, enklere kan få sin tillatelse tilbakekalt.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at alle indikasjoner om mulig juks knyttet til oppholdstillatelse og statsborgerskap etterforskes og prioriteres.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 13. august 2024 til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Emilie Mehl bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 11. september 2024. Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur og Anne Kristine Linnestad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Representantforslag 8:169 S (2023–2024), der det foreslås at beviskravene i saker om mulig tilbakekall av oppholdstillatelse/statsborgerskap for asylsøkere senkes, og at alle indikasjoner på mulig juks i slike saker etterforskes og prioriteres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser også til mottatte skriftlige innspill i saken. Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) støtter ikke forslagene under henvisning til at senkede beviskrav kan medføre svekket rettssikkerhet, og at flere saker kan bli reist på sviktende grunnlag, med de belastningene det innebærer for den enkelte. Øvrige

uttalelser, som for en stor del kommer fra privatpersoner, knytter sine innspill til Stortingets vedtak 15. mars 2024 om å iverksette tiltak for å forhindre transnasjonal undertrykkelse av personer i Norge (jf. Dokument 8:30 S (2023–2024), Innst. 226 S (2023–2024)).

Fler tallet viser videre til statsrådets svarbrev, der statsråden understreker at den klare hovedregelen i norsk sivilprosess er at det mest sannsynlige faktum skal legges til grunn, og at det også gjelder i saker etter utlendingsloven. Et senket beviskrav vil derfor stride mot helt grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper. Statsråden viser videre til at Utlendingsdirektoratet (UDI) av hensyn til ressursbruk og forvaltningslovens krav til saksbehandlingstid er pålagt å prioritere de mest alvorlige tilbakekallssakene. Samtidig vises det til Utenriksdepartementets reviderte verifiseringsinstruks av 2023 for spesialutsendinger på utlendingsfeltet, utstasjonert ved flere norske ambassader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at UDI i 2023 henla mer enn tusen saker der det var mistanke om en eller annen form for juks i asyl- og innvandringssaker. Former for juks kan være at personer enten har løyet om hvilket land de er fra, oppgitt uriktige identitetsopplysninger, for eksempel navn, fødselsdato, fødested eller liknende, eller benyttet to ulike identiteter i Norge. Henleggelsene skyldes at UDI i 2023 fikk beskjed fra Justis- og beredskapsdepartementet om å få ned køen av saker. UDI tolket det dit hen at de måtte prioritere de viktigste og mest alvorlige sakene. De andre måtte henlegges.

Disse medlemmer viser til at det finnes flere eksempler i Norge på mennesker som har jukset til seg oppholdstillatelse/statsborgerskap. I en artikkel fra NRK fremgår det at en eritreer har fått bli i Norge selv om han åpent har støttet regimet han sa han flyktet fra. Personen stod oppført som styreleder i en av YPFDJs organisasjoner i Norge. YPFDJ er ungdomsbevegelsen til ettpartistaten Eritrea, som er et av verdens verste regimer når det gjelder menneskerettigheter. Det finnes også flere tilfeller hvor UDI har henlagt saker fra Somalia. Dette gjelder saker der det har vært mistanke om at asylsøkere har gitt gale opplysninger om hvor i Somalia de kommer fra og hvilken klan de tilhører. Dette har fått betydning for om de har fått opphold i Norge eller ikke. Disse medlemmer viser til at avdekningene gjort av NRK blant annet viser at pakistanere som utgir seg for å være afghanere, får asyl i Norge. Dette skyldes at det er større sjanse for afghanere for å få asyl eller en annen form for opphold i Norge, på grunn av de vanskelige forholdene i Afghanistan. UDI har i dag ca. 350 saker der det er mistanke om denne typen juks. I mange tilfeller lyves det ikke bare om hvilket land man er fra, men for at historien skal fremstå troverdig, oppgis det falske opplysninger om navn, fødselsdato, familierelasjoner

og bakgrunn. Flere har derfor fått opphold eller statsborgerskap på uriktig grunnlag og med falsk identitet.

Disse medlemmer viser til at da Fremskrittspartiet satt i regjering, ble det startet et intensivt arbeid med å avdekke asyljuks. Regjeringen foreslo den gang i Prop. 1 S (2016–2017) fra Justis- og beredskapsdepartementet å styrke UDI ved å videreføre 177 mill. kroner til saksbehandling, i tillegg til å øke bevilgningen til Utlendingsnemnda (UNE) med 15,7 mill. kroner, for å redusere antallet ubehandlede saker i UDI og UNE. I tildelingsbrev 2017 til UDI ble det også presisert at UDI skulle benytte handlingsrommet til å bygge ned antall ubehandlede asyl- og oppholdssaker til et effektivt restansenivå, og skulle styrke arbeidet med tilbakekall av tillatelser. Det ble også presisert at man forventet at UDI skulle prioritere arbeidet med tilbakekall.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at antall tilbakekallssaker etter utlendingsloven § 63 på grunn av feil og uriktige opplysninger har vært høyere under dagens regjering enn under regjeringen Solberg, da Fremskrittspartiet hadde ansvar for saksfeltet, og at tilbakekallssaker på grunn av feil og uriktige opplysninger nå utgjør en høyere andel av det totale antallet tilbakekallinger. Antall ubehandlede saker om tilbakekall av oppholdstillatelse med søknadshjemmel i utlendingsloven § 63 er ved utgangen av hvert år også lavere under dagens regjering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at justis- og beredskapsministeren har svart følgende på et skriftlig spørsmål, jf. Dokument 15:1898 (2023–2024):

«Beviskravene gjør at vilkårene for tilbakekall ofte ikke vil være oppfylt, selv om det er foreliggende relativt klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag.»

Disse medlemmer vil påpeke at juks i asylsaker er med på å undergrave hele asylinstituttet. De som jukser seg til opphold, opptar enorme ressurser som kunne gått til andre som trenger det. Disse medlemmer mener konsekvensene av dagens praksis er med på å sende ut signaler som vil spre seg raskt til ulovlige immigranter som ønsker å jukse seg til opphold. Når man mottar beskyttelse fra et regime man åpenlyst støtter, og likevel oppnår opphold gjennom juks, bidrar dette til å skade norsk asylopolitikk.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre på beviskravene i tilbakekallssaker hvor det foreligger relativt klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag, slik at de som har jukset seg til opphold, enklere kan få sin tillatelse tilbakekalt.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle indikasjoner om mulig juks knyttet til oppholdstillatelse og statsborgerskap etterforskes og prioriteres.»

Medlemene fra Sosialistisk Venstreparti og Raudt viser til Innst. 277 S (2023–2024), jf. Dokument 8:77 S (2023–2024), om tilbakekall av oppholdstillatelse og statsborgerskap og merknadene partia er med på i denne. Rettstryggleiken i eit velfungerande demokrati er knytt til maktfordelingsprinsippet, likskap for lova og det å kunne prøve saka si for retten med høve til kontradiksjon. Desse medlemene meiner at å foreslå å svekke beviskrava i tilbakekallsaker vil vere eit angrep på den grunnleggande rettstryggleiken til menneske som ifylgje Sivilsamfunnets rettsstatsmelding frå 2024 allereie har svak tilgang til å få prøve sakene sine i retten.

Desse medlemene er samde i at ikkje alle har rett til vern og at i nokre spesielle saker kan det vere rett å kalle tilbake opphaldsløyve og statsborgarskap slik lova gir høve til. Desse medlemene vil understreke at asylsaker kan vere svært kompliserte, og viser til at det finst fleire døme på at opphaldsland for asylsøklarar og flyktningar ikkje alltid er så enkelt å fastslå. Det gjeld særleg når menneska som søker vern, er frå land der store grupper har vore på flukt i mange tiår og gjerne over fleire landegrensar. Desse medlemene meiner derfor at reine formelle feil i ei sak ikkje nødvendigvis inneber at det er snakk om fusk.

Desse medlemene meiner at å opprette tidkrevjande tilbakekallssaker og etterforskning på grunnlag av «alle mulige indikasjoner» slik forslagsstillarane føreslår, særleg etter at det har gått mange år, ofte vil vere feil bruk av ressursane til utlendingsmyndigheitene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre på beviskravene i tilbakekallssaker hvor det foreligger relativt klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag, slik at de som har jukset seg til opphold, enklere kan få sin tillatelse tilbakekalt.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at alle indikasjoner om mulig juks knyttet til oppholdstillatelse og statsborgerskap etterforskes og prioriteres.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:169 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Himanshu Gulati om at juks aldri skal lønne seg i asyl- og innvandringsaker – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 22. oktober 2024

Lene Vågslid

leder

Lise Christoffersen

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
24/5259 - TFN

Dato
11.09.2024

Dokument 8: 169 S (2023–2024) - Representantforslag om juks aldri skal lønne seg i asyl- og innvandringsaker

Jeg viser til oversendelse 13. august i år av et representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Himanshu Gulati om at juks aldri skal lønne seg i asyl- og innvandringsaker (dok. 8: 169 S (2023–2024)). Kommunal- og forvaltningskomiteen har bedt om min vurdering av forslaget.

Til forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre på beviskravene i tilbakekallssaker hvor det foreligger relativt klare indikasjoner på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag, slik at de som har jukset seg til opphold, enklere kan få sin tillatelse tilbakekalt.»

Innledningsvis vil jeg understreke at det er viktig at asyljuks slås ned på og at asylinstituttet ikke misbrukes. Dersom juks blir avdekket, er det viktig å reagere med tilbakekall – både for å bevare tilliten til asylsystemet og utlendingsforvaltningen, og for at kun de som har et reelt behov for beskyttelse får det. Det handler også om å ha en kontrollert og bærekraftig innvandring.

Utlendingsloven (utl.) § 63 har regler om at en oppholdstillatelse kan kalles tilbake dersom en utlending mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler. Bevisbyrden for at vilkårene er oppfylt ligger hos utlendingsmyndighetene.

Den klare hovedregelen i saker etter utlendingsloven og ellers i norsk sivilprosess er at det mest sannsynlige faktum skal legges til grunn. Beviskravet «alminnelig sannsynlighetsovervekt» har forankring i langvarig forvaltningspraksis og i domstolene. «Alminnelig sannsynlighetsovervekt» i tilbakekallssaker innebærer at det må være mer sannsynlig at vilkårene for tilbakekall i utl. § 63 er oppfylt, enn at de ikke er det.

Som representantene viser til, gjør beviskravene at vilkårene for tilbakekall ofte ikke vil være oppfylt, selv om det foreligger relativt klare *indikasjoner* på at utlendingen har fått tillatelse på uriktig grunnlag. Etter min mening er det imidlertid ikke grunnlag for å vurdere et senket beviskrav i tilbakekallssaker. Tilbakekall av oppholdstillatelse er et inngripende tiltak, både for den det gjelder og for ev. familiemedlemmer, særlig barn. Dersom gjeldende beviskrav skulle senkes i disse sakene, kan det innebære at noen får tilbakekalt tillatelsen selv om det er mest sannsynlig at de har forklart seg riktig. Dette mener jeg vil stride mot helt grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper.

Til forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle indikasjoner om mulig juks knyttet til oppholdstillatelse og statsborgerskap etterforskes og prioriteres.»

Forslagsstillerne viser til at Utlendingsdirektoratet (UDI) i 2023 henla mange saker. Til det vil jeg bemerke at UDI over flere år har hatt store restanser i tilbakekallsporteføljen, og saksbehandlingstiden har dessverre blitt altfor lang. I flere saker synes forvaltningslovens krav til saksbehandling «uten ugrunnet opphold» å være brutt. Det er uheldig. Lang saksbehandlingstid har dessuten negative konsekvenser for den det gjelder og ev. familiemedlemmer, særlig barn. Jeg er opptatt av at UDI får bedre kontroll på denne porteføljen. I juni 2022 samtykket derfor departementet til at tilbakekallssaker kan henlegges dersom kravet til saksbehandlingstid i forvaltningsloven ellers brytes eller der barn i familien fyller vilkårene for en ny tillatelse, f.eks. på grunn av lang oppholdstid, særlig tilknytning eller der hensynet til barnets beste tilsier det.

På grunn av knappe ressurser og stor saksmengde, både i porteføljen av tilbakekallssaker og i andre porteføljer, må innsatsen rettes dit behovet er størst. UDI skal derfor prioritere de mest alvorlige tilbakekallssakene. Dette er saker med alvorlig kriminalitet, grovt uriktige opplysninger – f.eks. om nasjonalitet, hvor det er holdepunkter for bruk av mer enn én identitet, saker med pågående og systematisk misbruk samt saker hvor det er oppgitt uriktig asylgrunnlag og det ikke er grunnlag for ny tillatelse. Jeg har tillit til at UDI nå gjør gode prioriteringer for å få bedre kontroll med tilbakekallsporteføljen, og med dette sørger for at ressursene rettes mot de mest alvorlige sakene. Tilbakekall og retur av utlendinger uten lovlig opphold er en prioritet for regjeringen.

Justis- og beredskapsdepartementet har spesialutsendinger på utlendingsfeltet utstasjonert ved flere ambassader. Disse vil kunne verifisere opplysninger knyttet til pågående tilbakekallssaker, på bestilling fra norske utlendingsmyndigheter. Utenriksdepartementet oppdaterte og utga en revidert verifiseringsinstruks for slike saker i 2023, noe som førte til endrede metoder for verifiseringer ved norske utenriksstasjoner. Formålet med instruksjonen er å sette klare rammer for

verifiseringsarbeidet som utføres på stasjonene, slik at risikoene knyttet til verifisering minimeres og hensynet til ansattes sikkerhet, søkers/den berørtes personvern og bilaterale forhold ivaretas. Ambassaden i Islamabad har på denne bakgrunn endret metoden for innhenting av opplysninger, og verifiseringer i tilbakekallssaker er nå gjenopptatt.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

